

ECHO

ABVV

De nieuwsbrief van de Federale en
Intergewestelijke studiediensten van het ABVV
verschijnt niet in juli en augustus
V.U.: Jean-Marie De Baene • Hoogstraat 42, 1000 Brussel
Afgiftekantoor: Brussel X

inhoud

Nummer 1, Januari 2023

■ Economie

Exportgerichte bedrijven hebben geen concurrentieprobleem

■ Ondernemingen

Bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest

■ Sociaal beleid

Platformen: de arbeidsrechtbank beschouwt een Uberchauffeur als zelfstandige

■ Sociale ombuds

Afspraak op 13 maart voor de actiedag tegen sociale dumping

■ Echo regio Brussel

In 5 jaar tijd water 43% duurder zijn in Brussel

■ Echo regio Vlaanderen

Klimaat- en industriebeleid: lessen uit Chinese zonnepanelen

■ Echo regio Wallonië

Derde generatie Waalse sectorakkoorden

■ Europa & Internationale relaties

PERU: oorlogswapens versus stenen

ABVV solidair met vakbonden in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk

ECHO download:
www.abvv.be/publicaties

ECHO per mail:
echo@abvv.be

www.abvv.be

NL - FR: Cette lettre d'information est aussi disponible en français www.fgtb.be/publications

Onze barometer biedt weerwerk tegen de onheilstijdingen over de Belgische concurrentiepositie

Onze nieuwe sociaal-economische barometer is net uit. Met cijfers van nationale en internationale instellingen maken we opnieuw de analyse van de sociaal-economische stand van het land. Deze jaarlijkse oefening is van belang, want syndicale strijd is ook een strijd om het gelijk. Niet op basis van indrukken, maar op basis van feiten. Een mooie illustratie is de discussie over de concurrentiepositie van de ondernemingen in ons land.

Er gaat geen dag voorbij of één of andere werkgeversorganisatie schreeuwt moord en brand over de competitiviteit van de ondernemingen. Ze hebben het over een 'kostensunami' ten gevolge van duurdere lonen, duurdere energie en duurdere grondstoffen. De winsten en financiële reserves smelten als sneeuw voor de zon, wat dan weer de investeringen en jobs in gevaar zou brengen. Het aantal faillissementen zal toenemen en we steven regelrecht af op een recessie.

Onze barometer brengt een ander verhaal. De winstmarges blijven historisch hoog, zeker in vergelijking met de buurlanden. Het aantal faillissementen is helemaal niet uitzonderlijk. De werkzaamheidsgraad is nog nooit zo hoog geweest: in 2022 kwamen er 100.000 jobs bij, de sterkste stijging sinds de jaren '70. De Belgische lonen zijn sinds 1996 5% trager gestegen dan in de buurlanden, als rekening wordt gehouden met loonsubsidies en verminderingen van werkgeversbijdragen aan de SZ. De loonsubsidies die ondernemingen ontvangen liggen stukken hoger dan in de buurlanden.

"Ja, maar daar dreigt verandering in te komen", horen we de werkgeversorganisaties zo al reageren. Vooreerst dit: zelfs de gouverneur van de Nationale Bank wijst er telkens op dat de voorspellingen van de werkgeversorganisaties steevast slechter ogen dan de realiteit achteraf. De voorspelde faillissementsgolf na corona is niet uitgekomen. De voorspelde toename van tijdelijke werkloosheid omwille van de energiekosten is uitgebleven. Veel bedrijven hebben lange tijd vaste energiecontracten gehad. Inmiddels dalen de energieprijzen op de groothandelsmarkten. De indexatie van de lonen zorgt er bovendien voor dat de koopkracht een serieuze boost zal krijgen in januari, want ongeveer 40 procent van de werknemers krijgt pas dan een indexering van 11 procent.

Paniek zaaien rond de concurrentiekracht is een strategische keuze van de werkgeversorganisaties. Om te vermijden dat er teveel richting bedrijven wordt gekeken bij een mogelijke fiscale hervorming. Om geen grote verwachtingen te creëren langs werknemerskant voor de komende loononderhandelingen: de 0% - marge voor '23 en '24 is al verworven, nu nog vermijden dat de eenmalige koopkrachtpremie sectorbreed wordt uitgesmeerd. En om bijkomende steun te bekomen van de overheid. Te beginnen met een verlenging van de 'eenmalige' vermindering van de werkgeverbijdrage van 7,07% die reeds werd toegekend voor het eerste semester van 2023.

Het ABVV is nooit een discussie uit de weg gegaan over selectieve bedrijfssteun voor die bedrijven die in problemen dreigen te komen. Daar zijn wel Europese afspraken over nodig om een opbod tussen landen te vermijden. Iets anders is de concurrentiepositie van het bedrijfsleven inroepen om de scheve herverdeling die er nu al is te versterken, ten koste van de koopkracht van werknemers en hun sociale bescherming.

FRDO brengt advies uit over investeringsprogramma Elia

Elia is als transmissienetbeheerder in België verantwoordelijk voor de transmissie van elektriciteit (bijvoorbeeld de hoogspanningslijnen). Het speelt een belangrijke rol in onze bevoorradingszekerheid, en zal met de elektrificatie van onze industrie, verwarming en transport in de toekomst nog belangrijker worden.

Daarom presenteerde Elia onlangs twee lijvige documenten: het federaal ontwikkelingsplan voor 2024-2034 en het bijbehorende milieufactenrapport.

Het federaal ABVV werkte mee aan een FRDO-advies daarover. Daarin vragen we onder meer een betere planning van de energiesector in België; een eerlijke verdeling van de baten en kosten, waarbij energie betaalbaar moet zijn voor alle gezinnen; en aandacht voor werknemers op vlak van werkgelegenheid en opleiding.

De andere leden van de FRDO wilden niet expliciet ijveren voor nationalisering – Elia Group is grotendeels in publieke handen, maar ook beursgenoteerd en onder meer voor 9,30% eigendom van Katoen Natie – maar stelden wel mee in vraag dat Elia als beursgenoteerde onderneming met een natuurlijk monopolie winsten maakt die rechtstreeks betaald worden door de Belgische elektriciteitsverbruikers.

Opvallend: het VBO wilde, ondanks dat de adviesvraag een wettelijke verplichting is, niet meewerken aan het FRDO-advies.

Het advies kan u hier downloaden: <https://frdo-cfdd.be/adviezen>

ECONOMIE

Exportgerichte bedrijven hebben geen concurrentieprobleem

Een studie van de Nationale Bank (NBB) zou aantonen dat Belgische bedrijven het almaar moeilijker krijgen om te concurreren met het buitenland. De winstmarge van de 'typische' Belgische onderneming stagneert of daalt zelfs door de snel stijgende kosten. Wij, als vakbonden, zouden dus niet moeten zeuren. Maar het is opmerkelijk dat de Belgische bedrijven die moeten concurreren met het buitenland in de studie van de NBB grotendeels worden genegeerd.

De globale macro-economische cijfers van de Nationale Bank tonen al geruime tijd aan dat de winstgevendheid van de Belgische bedrijven historisch hoog is. Dat vormt voor het ABVV een belangrijk argument in de verdediging van de indexering en de eis om de wet op het concurrentievermogen (de wet van 1996) te hervormen. De cijfers over de marges leiden bij de werkgeversorganisaties al maanden tot tandengeknars. De studie die de Nationale Bank maandag publiceerde, lijkt in eerste instantie het macro-economische verhaal te nuanceren en de werkgevers gelijk te geven.

De onderzoeksvraag van de studie is oprecht: wat is de situatie van een typisch Belgische onderneming? De onderzoekers nemen de mediaan als uitgangspunt en houden daarom geen rekening met de 1 procent best presterende bedrijven uit de studie, omdat die het beeld zouden vertekenen. Een lezer zou er snel over gaan, mochten de auteurs niet zelf aangeven dat die 1 procent meer dan de helft van de toegevoegde waarde van de Belgische economie vertegenwoordigt. U leest het goed: meer dan de helft van de Belgische economie wordt buiten beschouwing gelaten.

Het beeld ontstaat dat die '1 procent' slechts enkele beursgenoteerde 'superpresteerders' zijn, de AB InBevs en Solvays van deze wereld. Dat is niet het geval. 1.700 ondernemingen, elk met meer dan 250 werknemers, blijven onderbelicht in de studie. Ze vertegenwoordigen bijna 1 miljoen werknemers, een derde van de werknemers in de privésector. Maar belangrijker is dat het net die bedrijven zijn die de ruggengraat vormen van de Belgische exportmachine, van het concurrentievermogen.

En daar schuurt de studie. De loonvorming in België is ingedamd onder het mom van concurrentievermogen, van exportgerichtheid. Om te kunnen concurreren met het buitenland mogen de kosten van binnenlandse

exportgerichte bedrijven niet uit de hand lopen. Anders dreigt dat te wegen op de winstmarges van die bedrijven en zouden ze hun productie elders kunnen onderbrengen.

Nu blijkt dat de bedrijven waarvoor de wet op het concurrentievermogen geschreven werd, de 1 procent, het net uitzonderlijk goed doen op het vlak van winstgevendheid. En dat terwijl de lonen van de werknemers in die bedrijven niet meestijgen met hun productiviteit.

De studie toont met andere woorden het omgekeerde aan van wat ze beoogt: de bedrijven in België die met het buitenland concurreren, hebben helemaal geen concurrentieprobleem. De exportgerichte bedrijven halen uitzonderlijk hoge winstmarges.

En wat met de rest van de economie? In België zijn er zowat 190.000 ondernemingen met personeel, maar een klein aantal is groot genoeg om ook de exportmarkt op te gaan. Zo'n 4 procent daarvan, 7.400 ondernemingen, heeft meer dan 50 werknemers in dienst.

Een studie die de mediaan als uitgangspunt neemt om de winstmarge en dus ook de concurrentiekracht van de Belgische economie te beoordelen, negeert dus net die bedrijven die ze onder de loep wil nemen. De bedrijven die de studie als referentie neemt, zijn wellicht niet de meest exportgerichte en dus misschien zelfs net het meeste gebaat met een bevolking die haar koopkracht op peil houdt door de indexering en een voldoende soepele loonwet.

Als ABVV zullen we daar in 2023 op blijven hameren: de indexatie is de eerste bescherming tegen koopkrachtverlies en de wet van '96 moet grondig hervormd worden om de lonen opnieuw in lijn te brengen met de productiviteit.

lars.vandekeybus@abvv.be

■ ONDERNEMINGEN

Bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest

Naar schatting worden 4,1 tot 7,3 miljoen werknemers aan asbest blootgesteld. 97% van de blootgestelde werknemers werkt in de bouwsector. Blootstelling aan asbest is de voornaamste oorzaak van beroepskankers in Europa.

Asbest is een kankerverwekkende stof en valt onder de bepalingen van Richtlijn 2004/37/EG betreffende carcinogene, mutagene en reprotoxische agentia op het werk. Werkgevers moeten ervoor zorgen dat de blootstellingsniveaus zo laag zijn als technisch mogelijk is. Sinds 2003 is echter een blootstellingsgrenswaarde (ELV) vastgesteld op 0,1 vezels/cm³ voor een blootstelling van 8 uur. Indien de ELV niet kan worden gerespecteerd, bepaalt de hiërarchie van preventiemaatregelen in fine dat de werknemers persoonlijke beschermingsmiddelen moeten dragen die hen beschermen tegen blootstelling die de voor asbestvezels geldende ELV overschrijdt.

Vier Europese landen – Duitsland, Denemarken, Frankrijk en Nederland – hanteren bindende grenswaarden voor blootstelling. Dat betekent dat de Europese werknemers niet overal in dezelfde mate beschermd zijn.

Met het oog op een harmonisering om alle Europese werknemers zo goed mogelijk te beschermen, heeft de Europese Commissie in september 2022 een herziening voorgesteld van Richtlijn 2009/148/EG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest, met een ELV van 0,01 vezel/cm³ (of 10.000 vezels/m³) voor een blootstelling van 8 uur.

Haar voorstel is onder meer gebaseerd op de evaluatie van het Comité risicobeoordeling (RAC) van het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA), dat heeft bevestigd dat de ELV voor asbest niet volstond om elk risico uit te sluiten, en op de raadpleging van de sociale gesprekspartners over de herziening van de ELV en de inhoud van de richtlijn (advies ACSH eind 2021).

De Europese Raad heeft op 8 december 2022 een standpunt ingenomen voor de dialoogonderhandelingen en volgt de door de Commissie voorgestelde ELV en het type microscoop waarmee de metingen worden uitgevoerd.

Het Europees Parlement had op 20 oktober 2021 al een standpunt ingenomen in een

wetgevingsinitiatiefverslag. Daarin benadrukte het EP het belang van een Europese strategie voor de verwijdering van asbest in alle nationale plannen, de screening van alle gebouwen op asbest, een herziening van de richtlijn inzake de gezondheid en veiligheid op het werk i.v.m. asbest, een verlaging van de ELV tot 1.000 vezels/m³, een uitbreiding van de lijst van beroepsziekten die verband houden met asbest, en een betere bijstand aan slachtoffers.

Op 11 januari 2023 heeft het Parlement zijn 47 amendementen op de door de Commissie voorgestelde tekst meegedeeld. Aangezien het aantal renovaties van gebouwen zal toenemen naar aanleiding van de strengere energienormen, wat op korte termijn betekent dat meer werknemers en mensen zullen worden blootgesteld aan asbestgerelateerde risico's, stelt het Parlement dat de preventie- en beschermingsmaatregelen moeten worden aangepast aan de nieuwe ELV. Er wordt aangedrongen op de modaliteiten voor brede registers, kennisgeving, meetmethoden, voorlichting, certificering en opleiding. Het Parlement stelt ook dat met elektronenmicroscopie de fijnste vezels kunnen worden geteld, terwijl dat met optische microscopie niet mogelijk is. Daarom stelt het EP voor om als eerste stap zonder overgangperiode een ELV vast te stellen van 0,01 vezels/cm³ per 8 uur. Teneinde de laboratoria de tijd te geven om over te schakelen op elektronenmicroscopie, stelt het Parlement voor dat de Commissie 5 jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn een evaluatie maakt van de mogelijkheid om de ELV te verlagen tot 0,001 vezels/cm³.

De dialoogbesprekingen zullen nu beginnen. Het ABVV steunt de voorstellen van het Parlement.

caroline.verdoot@abvv.be

Eindelijk een verhoging van de kilometervergoeding voor arbeidsongevallen!

In het koninklijk besluit van 11 december 2022 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1971 houdende uitvoering van de arbeidsongevallenwet, wordt voorzien in een aanpassing van de kilometervergoeding op 31 december 2022 en in een jaarlijks indexeringsmechanisme. Bijgevolg zullen werknemers die het slachtoffer werden van een arbeidsongeval en die zich moeten verplaatsen op vraag van de verzekeringsmaatschappij, Fedris, de arbeidsrechtbank of -inspectie, de door de rechter aangestelde expert, of om medische redenen (om verzorgd of onderzocht te worden), enzovoort, de terugbetaling van hun verplaatsingskosten verhoogd zien. Dit bedrag stijgt op 1 januari 2023 van € 0,2479/km tot € 0,4090/km. Om terugbetaald te kunnen worden moet de volledig afstand heen-entertug vanaf de woonplaats van het slachtoffer minstens 5 kilometer bedragen. De terugbetaling van de kilometervergoeding is bedoeld voor werknemers die zich met hun eigen vervoersmiddel (wagen, fiets, enzovoort) verplaatsen. Voor wie zich met het openbaar vervoer verplaatst, worden de kosten volledig terugbetaald op vertoon van het origineel vervoersbewijs. De kilometervergoeding werd voor het laatst aangepast in 2002. Het was hoog tijd om in een verhoging te voorzien, om de werkelijke kosten beter te dekken. Het automatische indexeringsmechanisme zal een dergelijke achterstand in de toekomst vermijden.

Het Hof van Justitie heeft bevestigd dat de werkgever de bril van beeldschermwerkers moet terugbetalen

In de zaak die aanleiding had gegeven tot de prejudiciële vraag, heeft een Roemeense werknemer zich op advies van zijn arts een corrigerende bril aangeschaft. Aangezien deze kosten niet gedekt konden zijn door een gewone verzekering, heeft hij een aanvraag tot terugbetaling ingediend bij zijn werkgever. Een daaropvolgend geschil in de rechtbank mondde uit in een prejudiciële vraag of het recht op 'correctiemiddelen' uit de Europese richtlijn over beeldschermapparatuur ook van toepassing is op brillen met corrigerende glazen.

Op 22 december 2022 heeft het Hof er bevestigend op geantwoord.

Het Hof oordeelde dat de richtlijn geïnterpreteerd moet worden in die zin dat speciale correctiemiddelen ook brillen met corrigerende glazen kunnen omvatten, en dat deze middelen niet uitsluitend beroepsmatig gebruikt moeten worden (wat de Belgische Codex over het welzijn op het werk tot nu toe vereiste), maar dus ook in de privésfeer.

Bijkomend bepaalt het Hof dat de schade aan de ogen niet veroorzaakt hoeft te zijn door het werken met een beeldscherm. Dit recht staat echter enkel open indien de 'normale correctiemiddelen' (lees: een gewone bril of leesbril) geen afdoende bescherming kunnen bieden.

■ SOCIAAL BELEID

Platformen: de arbeidsrechtbank beschouwt een Uberchauffeur als zelfstandige

België staat steeds meer alleen in de op Europees niveau ontwikkelde rechtspraak over het statuut van platformwerkers. Na het vonnis van de arbeidsrechtbank van Brussel van december 2021, waarbij werd beslist dat een Deliveroo-koerier weldegelijk een zelfstandige is, heeft een andere kamer van dezelfde rechtbank op 21 december 2022 een vonnis uitgesproken over Uber in dezelfde zin. België lijkt daarmee een rechtspraak te ontwikkelen die ingaat tegen de andere Europese nationale rechters.

Laten we de feiten even op een rijtje zetten. De werknemer werkt sinds februari 2019 voor het platform. Op 22 juni 2020 legt hij de zaak voor aan de Administratieve Commissie ter regeling van de Arbeidsrelatie (CAR), met het oog op een her kwalificatie van de aard van de arbeidsrelatie. Op 26 oktober van datzelfde jaar geeft de CAR de werknemer gelijk, oordelend dat de wijze waarop de relatie wordt uitgevoerd onverenigbaar is met de kwalificatie als zelfstandige, en beslist dat Uber als werkgever van de werknemer moet worden beschouwd.

Het platform gaat tegen deze beslissing in beroep met een dubbele eis: enerzijds de nietigverklaring van de beslissing van de CAR (wij komen niet meer terug op dit zuiver procedurele punt) en anderzijds een herziening van deze beslissing, waarbij wordt erkend dat de arbeidsrelatie weldegelijk die van een zelfstandige is.

De rechter beoordeelt in de zaak in kwestie eerst de toepasbaarheid en vervulling van de elementen die leiden tot het wettelijk vermoeden, dat met name bestaat in de sector van het vervoer van goederen of personen voor rekening van derden. De wet voorziet in 9 criteria, en als aan meer dan de helft daarvan is voldaan, wordt de arbeidsrelatie geacht die van een werknemer te zijn. In dit geval erkent de rechtbank dat aan 5 criteria is voldaan en dat het vermoeden bijgevolg van toepassing is. Alles lijkt dus goed te gaan, maar niet voor lang, want de rechter beroept zich op een wetsbepaling die stelt dat dit vermoeden 'door alle middelen' kan worden weerlegd, namelijk door andere criteria, de zogenaamde "algemene criteria", toe te passen. Er zijn vier dergelijke criteria: de wil van de partijen, de vrijheid van organisatie van de werktijd, de vrijheid van organisatie van het werk en de mogelijkheid om een hiërarchische controle uit te voeren. Hoewel de rech-

ter terecht oordeelt dat het eerste criterium niet relevant is, baseert hij zijn analyse echter op wat een jaar eerder in de zaak Deliveroo werd gezegd, en stelt dat de werknemer vrij is om zijn werk en werktijd te organiseren en dat het platform geen hiërarchische controle uitvoert (of kon uitvoeren) op de werknemer. De rechtbank komt dus tot de conclusie dat de door de partijen gegeven kwalificatie moet worden bevestigd, dat het weldegelijk een arbeidsrelatie van zelfstandige aard betreft en dat het bijgevolg niet nodig is de aard van deze relatie te her kwalificeren.

Dit tweede vonnis is volledig uit de lucht gegrepen en moet aan de kaak gesteld worden. De rechter neemt immers enerzijds de verantwoordelijkheid op zich om een vermoeden te weerleggen dat hij zelf vaststelde, terwijl niets hem daartoe verplicht (behalve dat hij meent dat de wetgever voorrang geeft aan juridische ondergeschiktheid boven socio-economische ondergeschiktheid), en anderzijds toont de in het vonnis ontwikkelde redenering goed aan dat deze vier algemene criteria ontoereikend en verouderd zijn en dringend moeten worden geëvalueerd en aangepast, wat het ABVV al jaren vraagt en de werkgevers weigeren. Na een dergelijk vonnis te hebben gelezen, valt beter te begrijpen hoe dat komt.

hugues.ghenne@abvv.be

■ SOCIALE OMBUDS

Afspraak op 13 maart voor de actiedag tegen sociale dumping

Elk jaar organiseert het ABVV de traditionele actiedag tegen sociale dumping, die meestal plaatsvindt rond 25 maart - de verjaardag van het Verdrag van Rome en de oprichting van de Gemeenschappelijke Markt op basis van de 'vier vrijheden': vrij verkeer van personen, diensten, goederen en kapitaal.

Dit jaar vindt de actiedag plaats op maandag 13 maart en biedt die ook de gelegenheid eraan te herinneren dat 'vrijheid verantwoordelijkheid impliceert'. Het ABVV heeft de hervorming van het systeem van hoofdelijke aansprakelijkheid voor loonschulden in de hele onderaannemingsketen als centraal thema van deze dag gekozen. Deze keuze is gebaseerd op de vaststelling dat het Belgische systeem van hoofdelijke aansprakelijkheid onvoldoende is om het loon van de werknemers doeltreffend te beschermen, en dat ons systeem ver achterblijft bij wat de Europese wetgeving toestaat.

Hoofdelijke aansprakelijkheid houdt in dat, wanneer een werkgever het aan zijn werknemer verschuldigde loon niet betaalt, deze werknemer onder bepaalde voorwaarden subsidiaire betaling van dit verschuldigde

loon kan verkrijgen van derden - de zogeheten hoofdelijk aansprakelijke partijen in de onderaannemingsketen (de opdrachtgever, de hoofdaannemer of de rechtstreekse onderaannemer). Dit juridische mechanisme is bedoeld om de slachtoffers - zowel de werknemers als de eerlijke bedrijven die een correcte prijs betalen - te beschermen.

Het ABVV pleit voor een sociale antidumpingwet die voorziet in:

- een uitbreiding van de hoofdelijke aansprakelijkheid tot alle sectoren, tot de gehele onderaannemingsketen en voor alle onbetaalde lonen met terugwerkende kracht;
- een echte versterking van alle diensten die deel uitmaken van de sociale inspectie;
- een verplichting om onderaannemers te informeren en de betrokkenheid van vakbonden bij sociale inspectieprocedures;
- een reeks reële, afschrikkende en onmiddellijke sancties.

sihame.fattah@abvv.be

■ ECHO REGIO BRUSSEL

In 5 jaar tijd water 43% duurder zijn in Brussel

Bij Vivaqua, het intercommunale waterbedrijf van het Brussels gewest, staat het water figuurlijk aan de lippen. In de periode 2022-2026 zullen de tarieven voor de gebruikers van water in het gewest met maar liefst 43% stijgen. In 2022 was er stijging van de tarieven met 15%, een inhaalbeweging van de niet-indexering van de tarieven gedurende het voorgaande decennium. En hoewel in de volgende jaren enkel incrementele verhogingen werden beloofd, vraagt Vivaqua nu aan de Brugel, de Brusselse regulator van de waterprijzen, om de tarieven op 1 januari 2023 te verhogen met 14,5%.

Dit wordt veroorzaakt door de inflatie en loonstijgingen, maar er is meer aan de hand. Enerzijds zit Vivaqua al langer in slechte financiële papieren met een torenhoge schuld van 1,026 miljard euro t.o.v. 260 miljoen euro jaarlijkse omzet.

Anderzijds werd Vivaqua geherfinancierd voor 100 miljoen euro van de Europese Investeringsbank. Deze kredietlijn werd toegekend mits het naleven van twee financiële

ratio's. De stijgende kosten zorgen ervoor dat Vivaqua in 2022 en 2023 niet langer in staat is deze ratio's na te leven, met verstrekking gevolgen. Het Gewest staat garant voor de schulden bij de EIB, waar het een totaal van 338 miljoen euro (4,5% van de gewestbegroting) aan verschuldigd is. Vivaqua zou bij zijn val alle andere Brusselse investeringen via de kredietlijn van de EIB met zich meebrengen, de kredietwaardigheid aantasten en zo toekomstige leningen voor het gewest moeilijker maken.

Brussel staat met zijn rug tegen de muur. Om de ratio's weer te respecteren zullen de tarieven moeten stijgen, worden gedurende één jaar mensen die op pensioen gaan niet vervangen, geen promoties toegestaan, en niet-noodzakelijke onderhoudswerken aan het waternet uitgesteld.

Het wordt hoog tijd dat het financieringsmodel van de watervoorziening in Brussel wordt hertekend.

kobe.martens@abvv.be

8 maart: Vakbondsraad over het statuut van samenwonende

Het statuut van samenwonende, dat meer dan veertig jaar geleden werd ingevoerd om budgettaire besparingen door te voeren in de sociale zekerheid, wordt sinds de invoering ervan aan de kaak gesteld als bron van ongelijkheid en armoede, in het bijzonder voor vrouwen. Vandaag mobiliseren verschillende verenigingen zich opnieuw om de afschaffing ervan te eisen. Het ABVV Brussel en Cepag Brussel sluiten zich aan bij deze beweging en zullen op 8 maart samen met hun militanten over deze kwestie in debat gaan in het kader van de Internationale Vrouwendag. De Vakbondsraad is ook een gelegenheid om militanten uit te nodigen om deel te nemen aan de vakbondsmobilisatie die in het kader van deze dag georganiseerd wordt.

Nieuwe blog: hoe flexibel is de Vlaamse arbeidsmarkt echt?

“Onze arbeidsmarkt is niet flexibel genoeg”, zegt de ene. “De flexibiliteit op de arbeidsmarkt neemt hand over hand toe”, meent de andere. Wie heeft er gelijk? Welke stelling wordt gestaafd door de feiten, en over welke vormen van flexibiliteit hebben we het?

Onder het motto ‘meten is weten, en gissen is missen’, heeft de Stichting Innovatie en Arbeid (StIA) dit onderzocht. In het kader van zijn driejaarlijkse Ondernemingsenquête – deze keer afgenomen eind 2021 – onderzocht StIA de inzet van verschillende flexibiliteitsinstrumenten in Vlaamse ondernemingen en organisaties. De resultaten werden aangevuld en/of vergeleken met de resultaten uit drie andere enquêtes die door de jaren heen werden afgenomen.

Lees er meer over in onze blog: *Hoe flexibel is de Vlaamse arbeidsmarkt - ABVV-Experten*

ECHO REGIO VLAANDEREN

Klimaat- en industriebeleid: lessen uit Chinese zonnepanelen

Wat is het concrete effect van de wereldwijde concurrentiestrijd rond de economie van de toekomst? Een *bijzonder rapport* van het Internationaal Energie Agentschap beantwoordt de vraag voor de wereldwijde toeleveringsketens van zonnepanelen. Het illustreert het belang van een industrieel beleid dat inzet op strategische sectoren die passen in een klimaatneutrale - of beter nog: klimaatpositieve - economie. De conclusie is confronterend: Europa heeft belangrijke kansen gemist.

De grote lijnen zijn gekend: China domineert de PV-toeleveringsketen. Veel productie verhuisde van Europa, Japan en de USA naar het rijk van het midden. Sinds 2011 investeerde China 50 miljard dollar in nieuwe productie- en leveringscapaciteit, zowat het tienvoudige van Europa. Daarmee wist het 300.000 productiejobs te scheppen. Het aandeel van China in alle verschillende fases van de productie van zonnepanelen bedraagt nu meer dan 80%; voor sommige fases is het land op weg naar een marktaandeel van 95%. Bovendien zijn de tien grootste makers van apparatuur voor de productie van zonnepanelen in het land gevestigd. Meer dan de helft van de productie is bestemd voor de uitvoer, met een waarde van 30 miljard dollar in 2021.

In 2010 kwam de vraag naar zonnepanelen bijna uitsluitend uit Europa, maar de EU is er niet in geslaagd om de productie zelf in handen te nemen. Wat maakte het verschil? Het Chinese overheidsbeleid, aldus het rapport, dat zonnepanelen zag als een strategische sector. Het land gebruikte zijn groeiende binnenlandse vraag om de productie op te schalen en voortdurend te innoveren. Het kon de productiekosten drukken met meer dan 80%, wat de technologie in grote delen van de wereld de meest betaalbare manier maakte om elektriciteit te produceren.

Europa

Het gevolg: Europa is flink afhankelijk van Chinese zonnepanelen, terwijl die belangrijk zijn voor een betaalbare en klimaatneutrale elektriciteitsproductie. Dat is niet alleen een gemiste kans voor onze bedrijven. Uit de Russische oorlog tegen Oekraïne en de daarmee gepaard gaande energiecrisis leerden we (opnieuw - zie corona) dat het een dergelijke afhankelijkheid ons erg kwetsbaar maakt. De klimaatcrisis oplossen vergt bovendien een sterke verdere uitrol van PV.

Er zijn nog kansen. De energiecrisis bezorgde de PV-sector in Europa een enorme boost, zo blijkt uit een *marktrapport* van sectororganisatie SolarPower Europe. In 2022 installeerde de EU-27 voor 41.4 GW aan PV-capaciteit, een stijging met 47% t.o.v. 2021. Dat terwijl de capaciteit in 2020 ook al met 41% was toegenomen. En het recente *REPowerEU-plan* duwt de sector (en de tewerkstelling) verder vooruit.

Hoog tijd dus dat Europa ook het industrieel beleid voor PV ter harte neemt. Dat gebeurt nu eindelijk. In mei van dit jaar publiceerde de EU een solar energy strategy; begin december 2022 lanceerde ze een *EU's solar photovoltaic industry alliance*. Die moet productiecapaciteit terug naar hier halen. Doel is om investeringen uit te lokken in grootschalige productiefaciliteiten en zo de Europese productie te verzesvoudigen tegen 2025.

De les: een ernstig klimaat- en industriebeleid vraagt een sterke overheid, die de verandering stuurt. Dat moet gepaard gaan met uitgebreid sociaal (en maatschappelijk) overleg dat ervoor zorgt dat iedereen mee is met - en baat heeft bij - de verandering.

pieter.verbeek@vlaamsabvv.be

Derde generatie Waalse sectorakkoorden

De Waalse gewestelijke beleidsverklaring 2019-2024 beoogt koolstofneutraliteit tegen uiterlijk 2050 en voorziet in een tussenfase, waarbij de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met 55% wordt teruggedrongen t.o.v. 1990. De vakbonden zijn van mening dat die doelstelling enkel bereikt kan worden in het kader van een rechtvaardige transitie van de economie. Volgens de definitie van het EVV (Europees Vakverbond), bestaat de rechtvaardige transitie uit 5 pijlers:

- dialoog tussen de overheid en de verschillende actoren;
- groene en waardige jobs dankzij investeringen in nieuwe technologieën;
- groene bevoegdheden;
- eerbiediging van mensenrechten en arbeidsrechten;
- een sterk systeem van sociale bescherming.

Op Waals niveau

In Wallonië wordt het economisch beleid en het decarbonisatiebeleid geregeld via twee stelsels: enerzijds het ETS-systeem (Emission Trading System) op Europees niveau en anderzijds de "Accords de branche" (sectorakkoorden).

Deze akkoorden bestaan sinds 2003. Het betreft vrijwillige akkoorden tussen Wallonië en de industriesectoren, waarin deze laten zich ertoe verbinden inspanningen te doen om hun energie-efficiëntie te verbeteren en hun uitstoot van broeikasgassen te verminderen. In ruil daarvoor krijgen bedrijven in de betrokken sectoren verschillende voordelen waardoor zij hun bedrijfskosten kunnen drukken en hun concurrentievermogen kunnen verbeteren.

De tweede generatie akkoorden had betrekking op de periode 2014-2020 en werd verlengd tot 2023. Deze generatie hield twee wijzigingen in: de industriefederaties verbinden zich ertoe een CO₂-mapping op te stellen buiten de perimeter, alsook studies omtrent hernieuwbare energiebronnen.

Deze twee verbintenissen zijn niet bindend in termen van resultaten, maar wel in termen van middelen.

De nieuwe generatie sectorakkoorden

Deze nieuwe generatie beoogt nog steeds een instrument te zijn voor economisch concurrentievermogen en klimaatbeleid. De doelstelling bestaat erin bedrijven hierin te betrekken en tegelijkertijd te zorgen voor

coherentie op het vlak van de ambities van het klimaatbeleid.

Deze akkoorden staan voortaan open voor alle ondernemingen, ongeacht hun omvang of rechtsvorm. Ook kmo's en ziekenhuizen kunnen zich bijvoorbeeld aansluiten. Ze zullen met de regering decarbonisatieovereenkomsten ondertekenen die gespreid zijn over een periode van 30 jaar. Het zal mogelijk zijn om individueel of als koolstofgemeenschap toe te treden tot een sectorakkoord.

De koolstofgemeenschappen kunnen georganiseerd worden per industriefederatie, per geografische cluster of per waardeketen. Die werkwijze zou de ondernemingen meer responsabiliseren en de circulaire economie bevorderen.

Er wordt voorzien in een uitbreiding van de perimeter voor deze nieuwe generatie akkoorden. Ze beogen namelijk niet alleen een betere energie-efficiëntie en een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, maar er wordt ook verwezen naar koelgassen, CO₂-opslag, warmtebeheer en de ontwikkeling van hernieuwbare energie buiten de fysieke perimeter van de onderneming.

Er wordt voorzien in twee steuncategorieën naargelang van de nagestreefde doelstelling: een verlaging van de facturen na toetreding tot het sectorakkoord; of steun in de vorm van investeringssteun en advies om maatregelen in het kader van de energietransitie te bevorderen.

Een stuurcomité – samengesteld uit vertegenwoordigers van de overheid, van de sector en een technisch deskundige – zou een jaarlijkse monitoring moeten uitvoeren teneinde een opvolging te verzekeren op twee niveaus: management en technisch deskundigen. Momenteel komen de vakbonden niet aan zet in dat proces, met uitzondering van de presentatie van de globale visie aan het CESE Wallonie (de Economische, sociale en milieuraad van Wallonië), hoewel ook daar geen garantie is op transparantie.

Het Waals ABVV vindt dat het van essentieel belang is dat de vakbonden een plaats krijgen in de stuurgroepen. Daarnaast zijn er nog andere elementen die heroverwogen zouden moeten worden. Daar komen wij in een volgend nummer van ABVV Echo nog op terug.

lydie.gaudier@cepag.be

"In het brein van het monster" – een interview met Jean Ziegler

Jean Ziegler is auteur, socioloog en voormalig Speciaal Rapporteur voor het recht op voedsel bij de Verenigde Naties. Het team van de uitzending 'Regards FGTB' ontmoette hem bij hem thuis in Genève voor een gefilmd interview, dat onlangs in twee delen werd uitgezonden op de RTBF.

In dit interview vertelt Jean Ziegler over zijn engagement, zijn buitengewoon parcours (met als hoogtepunten onder meer zijn doorslaggevende ontmoeting met Che Guevara ...), en analyseert hij het samenvallen van de crises die we doormaken: sociale, economische, ecologische, geopolitieke, democratische crises ... maar ook de wereldvoedselcrisis, die hij omschrijft als een dagelijkse slachting door mensenhanden.

Terwijl hij Jaurès, Bukharin en Pablo Neruda citeert, uit hij kritiek op het roofkapitalisme, de opmars van extreemrechts, het criminele migratiebeleid ('de schande van Europa'). Ook benadrukt hij de rol van intellectuelen, van links en van sociale bewegingen, alsmede onze verantwoordelijkheid tegenover de 'kannibalistische wereldorde'. Op 88-jarige leeftijd roept deze onverzettelijke optimist met helderheid en poëzie op tot een 'opstand van het geweten'.

U kunt de video van het volledige interview bekijken op het YouTube-kanaal en de Facebook-pagina van de uitzending "REGARDS", alsook op [fgtb-wallonne.be](https://www.fgtb-wallonne.be)

"REGARDS" // Een programma van CEPAG aangeboden door het Waals ABVV.

Wit-Rusland (vervolg)

Op de westelijke flank van de EU wordt het stakingsrecht aangevalen (zie artikel over het Verenigd Koninkrijk hiernaast) en op de oostelijke flank, in Wit-Rusland, worden vakbondsleiders in de gevangenis gegooid.

In december berichtten wij over het nakende proces tegen drie vakbondsleiders van de BKPD (het Belarussische Congres van Democratische Vakbonden: voorzitter Aliaksandr Yarashuk, ondervoorzitter Siarhei Antusevich, en vakbondsverantwoordelijke Iryna But-Husaim. Sindsdien vond het proces plaats met als uitspraak een veroordeling wegens 'inbreuk op de openbare orde'. Lees: protesten op de werkplek tegen het autoritaire beleid ten opzichte van Wit-Russische werknemers. De advocaten van de gevangenen vakbondsleden hebben hiertegen beroep aangetekend.

Vandaag moeten we vaststellen dat de nadruk, die België terecht legt op de vakbondsvrijheden in al zijn communicatie met de Belarussische overheden, onvoldoende is. Het ABVV heeft daarom minister Hadja Lahbib opnieuw gevraagd om diplomaten die ons land in Wit-Rusland vertegenwoordigen, op het proces aanwezig te laten zijn. Bovenal herhaalde het ABVV zijn eis dat ons land zich via de Raad van Ministers van de EU inzet voor restrictieve maatregelen t.a.v. Belarus, die uitdrukkelijk gebaseerd zijn op de schendingen van de vrijheid van vereniging en van vakbondsrechten in dat land.

■ EUROPESE EN INTERNATIONALE RELATIES

PERU: oorlogswapens versus stenen

Als een parlement besluit de wapens op te nemen tegen zijn eigen volk ... meer dan 60 betogers gedood, honderden gewond.

Toen president Pedro Castillo besloot het parlement te ontbinden, zette het parlement hem in de gevangenis. Peru was een onbestuurbaar land geworden, geteisterd door corruptie. Alle laatste presidenten werden gevangen gezet, een kon hieraan ontsnappen omdat hij zelfmoord pleegde. President Pedro Castillo leek enige hoop te brengen aan een bevolking die geschokt was door corruptieschandalen, de economische crisis en het wanbeheer van de covidepidemie (meer dan 200.000 doden).

De regering-Castillo wilde onder meer het arbeidsrechtelijk apparaat moderniseren in 19 punten: afschaffing van de uitzonderingsregelingen voor werknemers in de landbouwsector (van wie de vakantiedagen en de sociale zekerheid gehalveerd werden), uitbreiding van de collectieve onderhandelingen ... Het parlement saboteerde systematisch alle voorgestelde hervormingen en er werd zelfs een motie van wantrouwen ingediend tegen de minister van Werk omdat hij een stakingsaanzegging aanvaardde.

Ondanks massale demonstraties in het hele land tegen de gevangenschap van Castillo, weigerde president Dina Boluarte, van dezelfde politieke partij als Pedro Castillo, te onderhandelen. De CGTP (Confederación General de los Trabajadores del Perú of Algemene Confederatie van Peruaanse Werknemers), de belangrijkste vakbond van het land, veroordeelde het racistische geweld tegen bepaalde bevolkingsgroepen. De vakbond deed een oproep om het geweld te beëindigen, de dialoog te hervatten, het parlement te ontbinden en om democratische verkiezingen onder toezicht te organiseren.

Het ABVV en het ISVI veroordelen het gebruik van geweld en hopen dat president Dina Boluarte de weg van de dialoog bewandelt.

yolanda.lamas@ifsi-ivsi.be

ABVV solidair met vakbonden in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk

Werknemers en burgers in Europa worden geconfronteerd met verschillende crises op het gebied van kosten voor het levensonderhoud door onder meer de hoge inflatie. In verschillende landen worden deze crises door regeringen misbruikt om maatregelen te nemen tegen verworven rechten en tegen oplossingen voor de koopkracht. We zijn solidair in onze steun.

Op 10 januari 2023 kondigde de premier van Frankrijk aan dat de wettelijke pensioenleeftijd zou worden verhoogd tot 64 jaar. Deze hervorming zal alle werknemers hard treffen, vooral degenen die vroeg zijn begonnen met werken, de meest onzekeren, van wie de levensverwachting lager is dan die van de rest van de bevolking, en degenen van wie het werk niet als zwaar werk wordt erkend. Het zal de onzekerheid verergeren van degenen die al vóór hun pensionering werkloos zijn en van degenen die niet kunnen werken. Bovendien versterkt dit de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Op 19 januari en 31 januari deed het ABVV mee aan de acties in Parijs. Voor de stakingsactie werd ook deze petitie door de Franse vakbonden opgesteld.

Al enkele weken vinden in het Verenigd Koninkrijk stakingen en acties plaats. Verschillende werknemers, in het bijzonder de openbare diensten, voeren acties voor loonsverhogingen en tegen besparingen, ook op personeel.

Begin januari heeft premier Rishi Sunak als reactie een antivakbondswet 'ontslag van essentiële werknemers' voorgesteld en probeert deze binnen enkele weken door het parlement te loodsen. Deze wet houdt in dat wanneer werknemers democratisch stemmen om te staken, ze gedwongen kunnen worden om te werken en ontslagen als ze dat niet doen. Bovendien dreigt het wetsvoorstel minimumdienstverlening in openbare sectoren te verbreden of in te stellen.

Het ABVV heeft van bij het begin de acties van de TUC gesteund. Ter ondersteuning van de campagne tegen de antivakbondswet werd deze petitie gelanceerd.

joeri.hens@abvv.be